

УДК 81'371+291.12:177.3

С. І. Петренко*Інститут журналістики Київського національного університету імені Тараса Шевченка***«І пізнаєте правду, – а правда вас вільними зробить»: правда і свобода у Біблії****Петренко С. І. «І пізнаєте правду, – а правда вас вільними зробить»: правда й свобода у Біблії.**

У статті подається аналіз змісту біблійного постулату та значень слів «правда», «свобода», «воля» у текстах Біблії, з'ясовуються сутнісні ознаки і характеристики цих понять та механізм взаємодії між ними. Робиться висновок, що справжня свобода здобувається через пізнання абсолютних смислів правди, у той час як «своя правда» веде до «свого» розуміння свободи і має деструктивний характер. Вихід за межі усталеного знання і твердження, що поняття правда в абсолютному вимірі є трансцендентним, тісно пов'язане з особистістю Бога, Божим законом, дозволяє глибше проникнути в природу та соціальну дію правди. Аналіз біблійних прикладів соціально зорієнтованих дій правди та відповідних наслідків вказує на те, що правда має механізм дії, який теж потребує окремого наукового дослідження. Автор приходить до висновку, що пізнання правди передбачає не лише розуміння сутності правди, усвідомлення її цінності, а й дію – правда в думках, словах, вчинках, способі життя – як необхідну умову пізнання, що й веде у результаті до звільнення, справжньої свободи і сприяє розвитку вільної особистості та цілого суспільства, як спільноти вільних людей.

Ключові слова: правда, свобода, воля, пізнання, концептуальні характеристики, тексти Біблії, семантичні компоненти, соціально зорієнтовані дії, механізми взаємодії, соціальні комунікації.

Петренко С. І. «И познаете правду, – а правда сделает вас свободными»: правда и свобода в Библии. В статье анализируется содержание библейского постулата и значений слов «правда», «свобода», «воля» в текстах Библии, выясняются существенные признаки, характеристики этих понятий и механизм смыслового взаимодействия между ними. Делается вывод о том, что настоящая свобода обретается через познание абсолютных смыслов правды, в то время как «своя правда» ведет к «своему» пониманию свободы и носит деструктивный характер. Выход за пределы устоявшегося знания и утверждение, что понятие правда в абсолютном его смысле является трансцендентным, тесно связано с личностью Бога, Божьим законом, позволяет глубже проникнуть в природу и социальное действие правды. Анализ библейских примеров социально ориентированных действий правды и соответствующих последствий указывает на то, что правда имеет механизм действия, который требует отдельного научного исследования. Автор приходит к выводу, что познание правды предполагает не только понимание ее сущности, осознание ее ценности, но и действие – правда в мыслях, словах, поступках – жизнь по правде как необходимое условие познания, и ведет в результате к освобождению, настоящей свободе, способствует развитию свободной личности и всего общества, как сообщества свободных людей.

Ключевые слова: правда, свобода, воля, познание, концептуальные характеристики, тексты Библии, семантические компоненты, социально ориентированные действия, механизмы взаимодействия, социальные коммуникации.

Petrenko S. I. «And ye shall Know the Truth, and the Truth shall Make You Free»: the Truth and Freedom in Bible. This article gives insight into the content of the biblical postulate as well as the meaning of the words "truth", "freedom" and "will" in the Bible texts. It also analyses essential features and characteristics of these concepts and the mechanism of interaction between them. Consequently, freedom is viewed as a fundamental value for an individual, truth - as a factor of freedom, the cognition of the truth - as a means and a necessary condition for obtaining freedom. The conclusion is made that true freedom is acquired through the knowledge of absolute meaning of truth, whereas "own truth" leads to "own" perception of freedom and is destructive by nature. The author claims that the concept of truth in absolute measurement is transcendental and is closely related to God and God's law, which allows a deeper penetration into the nature and social action of truth. The analysis of biblical examples of socially oriented actions of truth and related consequences indicates that truth has a mechanism of action which requires a separate research. The author concludes that the cognition of truth involves not only knowledge and understanding of the truth essence and its value but also the action - the truth in thoughts, words, behaviors, life style - as a necessary condition for cognition which finally leads to liberation and true freedom as well as enhances the development of a free personality and the society as a community of free people.

Key words: truth, freedom, will, cognition, conceptual characteristics, texts of the Bible, semantic components, socially oriented action, mechanisms of the interaction, social communications.

Постановка проблеми. У назву статті винесені слова із Євангелія від Івана, які Ісус Христос промовив до юдеїв, коли книжники і фарисеї намагалися звинуватити Його: «І пізнаєте правду, – а правда вас вільними зробить!..» [3:1192]. Ці слова стали біблійним постулатом, що стверджує: пізнання правди робить людину вільною. Подається алгоритм: *пізнання правди веде до справжньої свободи*. Свобода є фундаментальною цінністю для людини, і водночас

– це «одна з основних, найскладніших філософських категорій, яка визначає сутність індивіда, що складається з його здатності мислити і діяти відповідно до своїх намірів, бажань та інтересів, а не внаслідок якогось примусу» [5:259]. Цим пояснюється актуальність наукового пізнання сутності свободи, а також шляхів її досягнення. Протягом віків за свободу велася боротьба, точилися війни, піднімалися повстання, виникали бунти: від бунту особистості – до бунту мас, що знайшло відображення у літературі різних часів і народів, зокрема українській – від давніх

літописних джерел до сучасної літератури й публіцистики. У наш час політична боротьба, війни у світі ведуться теж під гаслами свободи (Сирія, Іспанія, Україна тощо). Навіть в умовах мирного сьогодення людина відстоює своє право бути вільною. При цьому спостерігається різне розуміння свободи (волі), шляхів її досягнення та форм вияву. З одного боку, розширення меж свободи веде до всездозволеності й свавілля як гіпертрофованого виявлення «своєї волі». З іншого боку, виявляючи власне розуміння свободи («свою свободу»), людина потрапляє в різновиди залежностей (алко-, нарко-, комп'ютерна, гральна тощо), кількість яких зростає. Цим пояснюється актуальність дослідження не лише сутнісних характеристик та соціально важливих смислів свободи, а й методів її отримання. Це є важливим не тільки в площині філософії, філології, а й науки соціальних комунікацій. У журналістиці як особливому виді соціальнокомунікаційної діяльності свобода є одночасно і метою, суспільною цінністю, прагненням (свобода особистості, вільне суспільство), і необхідною умовою виконання журналістикою своєї місії в соціумі (свобода слова, думки, ЗМІ тощо).

Аналіз досліджень і публікацій. Ґрунтовне дослідження свободи в житті українця в історико-філологічному аспекті зробив Л. Ушкалов [8]. Посилаючись на праці М. Костомарова, К. Ганкевича, Д. Чижевського, Ю. Липи, Ю. Бойка, він розкриває «стремління до свободи як характерну рису українця» [8], його світогляду й способу життя. Зокрема, цитує К. Ганкевича, який, характеризуючи українську «народну філософію», писав: «Свій розум людина виявляє через волю [Willen], через свободу [Freiheit] своїх дій. Лише розумна свобода за умов повної свідомості й непримусового дотримання закону є справжньою свободою [wahre Freiheit]. Усяка ж нерозумна свобода – це сваволя [unvernünftige Freiheit ist Willkühr], а у своєму найвищому прояві – тиранія» [10:42]. Аналізуючи семантику слова «свобода», науковець підсумовує: «Основне значення слова «свобода» в українській мові від часу появи писемності й до сьогодні – «воля» [8]. Прослідковуючи розуміння свободи в Україні на всіх етапах її історичного розвитку, опираючись на праці літописців, мислителів, письменників, зокрема Антонія Радивилівського, Мелетія Смотрицького, Г. Сковороди, програмові документи Кирило-Мефодіївського братства, Л. Ушкалов звертає увагу на «христологічний аспект свободи: «там тільки свобода і вольність, де дух Христов». Він зазначає: «Саме христологія перебуває в основі філософії свободи кирило-мефодіївських братчиків. На їхню думку, всесвітня історія – це історія «відпадиння» людини від свободи та її повернення до неї, свого

роду апокатастазис свободи. Бог створив людей вільними й рівними, але ними опанували «страсті й похоті» і вони втратили свободу. Тоді Творець повів людей назад до свободи через обрані Ним народи» [8]. Ідея звільнення, свободи знайшла свій вияв у працях М. Драгоманова, І. Франка, розвинулася в ідеях екзистенціалістів (М. Гайдегер, А. Камю, Ж.-П. Сартр). Філософ І. Бичко окреслив свободу таким чином: «Свобода – особливий спосіб детермінації духовної реальності. Оскільки духовність є специфічною властивістю людського існування (*екзистенції*), свобода безпосередньо виявляє себе у людській життєдіяльності, що становить взаємодію духовних (свідомих і несвідомих) і природних (тілесно-біологічних) чинників. Тому свобода насамперед є усвідомленням можливісних меж людської поведінки» [1:570].

Виходячи з біблійної тези «І пізнаєте правду, – а правда вас вільними зробить», цілком логічним є припущення: **без пізнання правди немає справжньої свободи.** Пошуку критеріїв правди, зокрема в журналістиці, присвятив ряд наукових праць І. Л. Михайлин [6]. Відстоюючи категорію правди як «цілком реальний ідеал» [6:80], він приходить до висновку: «Критерієм правди є справедливість, совість, мораль. Правда виявляється не стільки онтологічною, скільки глибокою етичною категорією, вона невіддільна від категорії добра, справедливості, людського щастя» [6:81]. Виникає запитання: а що є *правда* в трактуванні біблійного постулата та текстів Біблії? Про яке звільнення йдеться? І яким чином *пізнання правди* робить *вільними*? Метою цієї статті є аналіз змісту біблійного постулату та значень слів «правда», «свобода», «воля», «пізнання» у текстах Біблії, з'ясування сутнісних ознак і характеристик цих понять, механізму взаємодії між ними та оприлюднення результатів дослідження семантики лексеми «правда» у текстах Біблії. Завдання – здійснити семантичний аналіз ключових слів *правда, свобода, воля, пізнання*, виділити сутнісні значення та смисли, зіставляючи їх зі значеннями мов оригіналу – давньоєврейської та грецької; з'ясувати дію механізмів пізнання правди і досягнення свободи, на які вказує біблійний постулат, та суспільне значення пізнання правди.

Результати дослідження. Перш, ніж відповісти на запитання, яким чином пізнання правди може зробити людину вільною, необхідно з'ясувати значення кожного з ключових слів – *пізнання, правда, звільнення (воля, свобода)*. У мові оригіналу – грецькій – вони мають відповідно такі значення: **пізнаєте** (γινώσκετε – гносесте) – 1) *знати*; 2) *пізнавати, дізнаватися*; 3) *помічати, усвідомлювати*; 4) *розуміти, глибоко розуміти*; 5) *визнавати*; що вказує на повне пізнання, знання на досвіді, знання через вивчення фактів, навичок,

усвідомлене розуміння; **правда** (αλήθεια – алетейа) – *правда, істина, вірність, істинність, правдивість, щирість; вільними зробіть, звільнить* (ἐλευθερώσει – елеутеросей) – *звільняти* (від когось, чогось), *відпускати на волю, виправдовувати* (виявляти правду, звільняти від неправди). Таким чином біблійний постулат вказує, що, **по-перше**, *пізнання правди* спричиняє *отримання свободи* (не бунт, не війна, а пізнання); **по-друге**, *правда* при цьому виступає в ролі *чинника свободи* («чинник – умова, рушійна сила, причина будь-якого процесу, що визначає його характер або одну з основних рис; фактор» [7:326]); **по-третє**, *звільнення, свобода* отримується як результат, наслідок *пізнання правди*.

У межах дослідження правди як соціальнокомунікаційної категорії журналістики, нами здійснено аналіз семантики лексеми «правда» у текстах і контекстах Біблії з метою виявлення сутнісних ознак та концептуальних характеристик *правди*. Для дослідження використано тексти Біблії в різних перекладах: українському (базовий) [3], російському [2], англійському [11], та тексти мовами оригіналу: грецький (Септуагінта) і давньоєврейський (Масоретський) – за версією інтернет-програми Biblezoom [4], що використовується нами як допоміжний ресурс. Ця програма призначена для поглибленого дослідження тексту книг Біблії, вміщує підрядкові переклади з грецької Нового Завіту, Септуагінти і Масоретського тексту, подає визначення значень грецьких і єврейських слів на підставі симфонії Стронга, словників Дворецького, Вейсмана, Ньюмана, а також містить таблицю визначення відповідності слів (фраз) різних мов з текстами Септуагінти і Масоретського.

Проаналізовано семантичне поле лексеми *правда* і виявлено сутнісні ознаки *правди*, такі як *добро, милість, справедливість, непорушність, вірність* тощо, які є її смислоутворювальними складниками. Вони пов'язані з *правдою* як фундаментальним принципом і смисловою основою понять: *добро, милість, справедливість, вірність* неможливі без *правди* як їхньої сутності, і водночас вони є смисловими компонентами *цілої правди* та її концептуальними характеристиками; можуть існувати в мові як самостійні лексичні значення, проте без об'єднуючої внутрішньої сутності – *правди* як основи – втрачають смисл.

З аналізу контекстів Біблії випливає, що *правда* в абсолютному значенні є *добром* за своєю суттю і спрямована на *добро* – як для окремої людини, так і для суспільства в цілому. Це витікає з самої природи *правди* і виявляється в мотивах, думках, вчинках, діях індивідів та соціальних груп. Будь-яке відхилення від цього є антагоністом *правди* – неправдою і злом. Така природа *правди* пояснюється трансцендентним її походженням, що

розкривається у Біблії. Зокрема аналіз семантичної конструкції *правда Божя* (*правда Його, правда Твоя, правда Моя* – всі ці займенники вказують на Особистість Бога) в контекстах Святого Письма виявляє Бога однозначно як Творця людини і Всесвіту, а *правду Божу* – як *правду вічну, як істину, абсолютну правду* (Іс.51:6,8)¹, що має відповідні конотації. У Псалмі 118 читаємо: «*Правда Твоя – правда вічна, а Закон Твій – то істина.*» (Пс.118:142) Тут Закон (йдеться про Закон Божий) прирівнюється до *істини* (*абсолютної правди*). Виявлено не лише існування цього феномену (*правда Божя*), а й його *чин, дію*. Наведемо лише деякі приклади: «*Ось я прагну наказів Твоїх, оживи мене правдою Своєю!*» (Пс.118:40) – *правда* оживляє, відновлює; «*Я присяг і дотримаю, що буду держатися присудів правди Твоїєї*» (Пс.118:106) – *судить, розсуджує*; «*Освятити Ти їх правдою!*» (Ів.17:17) – *освячує, очищає*; «*І пізнаєте правду, – а правда вас вільними зробіть!*» (Ів.8:32) – *звільняє, дає свободу*. У розумінні авторів Біблії *правда* є фундаментальною основою слова Божого: «*Правда – підвалина слова Твого, а присуди правди Твоїєї – навіки*» (Пс.118:160), «*Твоє слово – то правда*» (Ів.17:17), а це означає, що вона *реальна, конкретна, чинна*.

Проаналізовано тексти, в яких стверджується, що Сам Бог є *правда*: «*Господь – наша правда!*» (Єр.33:16). У тексті Євангелії від Івана читаємо слова Ісуса Христа: «*Я – дорога, і правда, і життя*» (Ів.14:6). Чому Ісус називає себе *правдою*? Як видно з контексту Нового Завіту, все життя Ісуса Христа на землі – характер, слова, мотиви, дії – *сповнені любов'ю, добром, милістю, правдивістю, вірністю, праведністю, справедливістю, чесністю, чистістю* тощо – всіма сутнісними ознаками і характеристиками *правди*. Фактично Він виявив *правду* у конкретних умовах у реальному соціальному середовищі і добровільно пішов на жертву Самого Себе заради звільнення і порятунку людства. Як видно з текстів Біблії, це була одночасно Його і Божя воля. Він робив це *добро-вільно*, і цим подав приклад соціально зорієнтованих дій *правди* та їх наслідків. І це, у нашому розумінні, – *перемога правди* як внутрішньої сутності особистості, керівної цінності й критерію морального вибору в житті, що підтверджує дію *правди*.

Аналіз значень *правди* у текстах та контекстах Біблії виявив, що за своєю сутністю *правда*: 1) має глибший зміст, ніж загальноповживані значення, закріплені словниками та укорінені в масовій свідомості; 2) сукупно вміщає сутнісні ознаки такі як *вірність, милість, добро, чистота, незмінність,*

¹ Тут і далі використовуються скорочені позначення назв книг Старого та Нового Завітів, загальноприйняті при цитуванні текстів Біблії. Список скорочень поданий у Додатку до цієї статті.

надійність, вища абсолютна справедливість тощо, і водночас є внутрішньою ознакою справжності кожного з цих понять; 3) має сутнісні ознаки, які є концептуальними характеристиками *правди* як феномену, що набуваються людиною через пізнання нею *правди*; 4) нерозривно пов'язана з чистістю, чесністю, відкритістю (мотивів, думок, намірів, дій) і за своєю сутністю є *добром* і антагоністом злу (неправді); 5) у сполученні слів *своя правда* скоріше є неправдою, аніж правдою, оскільки обмежується або спотворюється власним «я» (его суб'єкта), якщо тільки цей суб'єкт не буде «свою правду» на пізнанні вищих смислів *правди*; 6) має трансцендентну природу і відповідний механізм дії, що базується на Законі абсолютної дії та відповідних причиново-наслідкових закономірностях.

Отримані результати дослідження і, зокрема, виявлені сутнісні ознаки і концептуальні характеристики *правди*, пояснюють природу і характер дії *правди* у звільненні людини. Зокрема, самопожертва Ісуса Христа не була самоціллю – це була необхідна *дія правди* заради звільнення людини від гріха і порятунку від вічної смерті. Оскільки причиново-наслідкова дія абсолютного, незмінного Божого закону передбачає за порушення його – смерть, то Христос пішов на смерть, взявши на Себе гріхи всього людства і кожної людини зокрема. Тобто, дотримавшись *правди*, в основі якої Божий Закон, не змінивши її, виявивши вірність, Божу милість і любов, Він поніс кару за Законом (смерть на хресті) за грішних людей, щоб дати їм шанс на життя через пізнання й осмислення *правди*. Раціональній людині, обмеженій матеріалістичним світоглядом і світосприйняттям, уявити і прийняти це складно. Проте Ісус Христос пізнав правду від Бога-Отця, говорив правду й чинив по правді: «*Бо від Себе Я не говорив, а Отець, що послав Мене, – то Він Мені заповідь дав, що Я маю казати та що говорити. І відаю Я, що Його ота заповідь то – вічне життя. Тож що Я говорю, то так говорю, як Отець Мені розповідав*» (Ів.12:49,50); «*А коли Я чиню, то хоч ви Мені віри й не ймете, повірте ділам, щоб пізнали й повірили ви, що Отець у Мені, а Я – ув Отці!*» (Ів.10:38); «*Я й Отець – Ми одне!*» (Ів.10:30); «*А Той, Хто послав Мене, перебуває зо Мною; Отець не зоставив Самого Мене, бо Я завжди чиню, що Йому до вподоби*» (Ів.8:29).

Повертаючись до біблійного постулату «*Пізнаєте правду, – а правда вас вільними зробить*», робимо висновок, що фактично *правда* є **головним фактором свободи**. Причому **активація цього фактора відбувається при пізнанні його сутності**. Розглянемо в біблійному контексті. Як було сказано на початку, ці слова Ісус Христос промовив тоді, коли фарисеї і книжники, намагалися звинуватити Ісуса, почувши Його

слова: «*Я Світло для світу. Хто йде вслід за Мною, не буде ходити у темряві той, але матиме світло життя*» (Ів.8:12). На що Він відповів: «*Ви – від долу, Я – з висока, і ви зо світу цього, Я не з цього світу. Тому Я сказав вам, що помрете в своїх гріхах. Бо коли не віруєте, що то Я, то помрете в своїх гріхах*» (Ів.8:23,24). Багато хто, почувши це, повірили. Інші – розлютились. «*Тож промовив Ісус до юдеїв, що в Нього ввірували: Як у слові Моїм позостанетеся, тоді справді Моїми учнями будете, і пізнаєте правду, – а правда вас вільними зробить!*» (Ів.8:31,32). Фарисеї ж і книжники, почувши про те, що вони потребують звільнення і пізнання *правди*, «*відказали Йому: Авраамів ми рід, і нічийми невільниками не були ми ніколи. То як же Ти кажеш: Ви станете вільні?*» (Ів.8:33). Вони вважали себе вільними і були переконані, що знають правду. Ісус їм відповів: «*Поправді, поправді кажу вам, що кожен, хто чинить гріх, той раб гріха*» (Ів.8:34). Ісус вказав причину неволі (несвободи), яку людина може не помічати. Він назвав її рабством гріха. Причому слова «*поправді, поправді*» мають стверджуючу конотацію. Вжите у мові оригіналу слово *ἁμην* (амен) – *поправді, істинно, амінь* – має давньоєврейське походження: від *אמן* (ав-мене'), що на івриті означає – *правда* (у ролі іменника) та *поправді, істинно, вірно, амінь* – «*Так є!*» (у ролі прислівника).

Що таке гріх? І хто такий раб гріха? Як *гріх* пов'язаний з *правдою* і *свободою*? У грецькому тексті Нового Завіту на позначення гріха вживається слово *ἁμαρτία* (гамартіан), що означає: *гріх, прогріх, злочин, провина, проступок, гріховність*; на позначення «раб» – *δοῦλος* (дулос) – *раб, слуга, невільник*. В інших місцях Біблії зустрічаємо словосполучення «раб тіла, пожадливість», що за суттю є синонімічними вислову «раб гріха». У Другому посланні до Тимофія апостол Павло пише: «*Знай же ти це, що останніми днями настануть тяжкі часи. Будуть-бо люди тоді самолюбні, грошілюбні, зарозумілі, горді, богозневажники, батькам неслухняні, невдячні, непобожні, нелюбовні, запеклі, осудливі, нестримливі, жорстокі, ненависники добра, зрадники, нахабні, бундючні, що більше люблять розкоші, аніж люблять Бога, – вони мають вигляд благочестя, але сили його відреклися. Відвертайсь від таких! До них-бо належать і ті, хто пролазить до хат та зводить жінок, гріхами обтяжених, ведених усякими пожадливістями, що вони завжди вчать, та ніколи не можуть прийти до пізнання правди*» (2Тим.3:1-7). Фактично йдеться про те, що людині, обтяженій гріхами та всілякими пожадливістями, егоїстичній і лукавій важко, а часом і неможливо пізнати правду. Для цього потрібне усвідомлене, щире визнання власної неправди і прагнення звільнитися від неї, а це можливо через усвідомлений пошук *правди* – не

«своєї», а абсолютної, і прийняття цієї абсолютної правди як власної керівної цінності. У посланні до римлян апостол Павло звертається з такими словами: «Хіба ви не знаєте, що кому віддаєте себе за рабів на послух, то ви й раби того, кого слухаетесь, – або гріха на смерть, або послуху на праведність?» (Рим.6:16). При цьому він наголошує, що загрозою є не саме рабство, а те, чий рабом є людина: «Бо коли були ви рабами гріха, то були вільні від праведности. Який же плід ви мали тоді? Такі речі, що ними соромитесь тепер, бо кінець їх – то смерть. А тепер, звільнившись від гріха й ставши рабами Богові, маєте плід ваш на освячення, а кінець – життя вічне» (Рим.6:20-22).

Отже, як слідує з контексту Біблії, людина може вважати себе вільною, насправді перебуваючи в «рабстві гріха», іншими словами – у шкідливих залежностях, лицемірстві, неправедних мотивах, намірах, вчинках, керуючись егоїстичними інтересами згідно зі «своєю правдою». При цьому «своя правда» веде до «своєї свободи» і часто – всездозволеності, виправдовує її дії, а «своя свобода», базуючись на «своєї волі», – до зіткнення з іншими «своїми свободами» і, як результат, проявів «свавілля», що ми й спостерігаємо нині у суспільному бутті не лише в локальному, а й глобальному масштабі. Тобто «своя правда» закладає в суспільний механізм колізію, що спрацьовує як детонатор різного виду конфліктів (де-факто руйнівних суспільних процесів та соціальних вибухів), причому однаково в усіх сферах суспільного життя. Фактично рабство свого «я» (его), «своєї волі» виключає свободу як таку. **Справжню свободу дає пізнання правди, яке приводить до звільнення від свого «я», замінюючи руйнівний за своєю суттю егоцентризм на збудовуючий правдоцентризм.**

Варто зазначити, що слово «воля» у текстах Біблії вживається у трьох основних значеннях – як **воля людини** (грец. – *εξουσία* (ексусія) – *влада, можливість або свобода (робити щось), право, сила*), як **свобода** (грец. – *ελευθερία* (елеутхерія) – *свобода, незалежність, вільність*) і як **воля Божа** (грец. – *θέλημα* (тхэлема) – *воля, хотіння, бажання*). Прикладом першого – є слова апостола Павла: «Але стережіться, щоб ця **ваша воля** не стала якось за спотикання слабим!» (1Кор.8:9). У цих словах закладено досить глибокий зміст: воля людини (влада, право, сила людського «его») не повинна завдавати жодної шкоди іншій людині. Прикладом вживання слова «воля» у значенні «свобода» є текст: «**Бо ви, браття, на волю** покликані, але щоб **ваша воля** не стала приводом догоджати тілу, а любов'ю служити один одному!» (Гал.5:13). Фактично цими словами біблійний автор, визнаючи природне право кожної людини мати свободу, застерігає від неправильного

користування нею. І, продовжуючи попередню думку, в іншому посланні він подає приклад третього значення слова «воля»: «**Бо це воля Божа**, – освячення ваше: щоб ви береглись від розпусти, щоб кожен із вас умів тримати начиння своє в святості й честі, а не в пристрасній похоті, “як і погани, що Бога не знають”» (1Сол.4:3-5). А в посланні до римлян додає: «**І не стосуйтесь до віку цього, але перемініться відновою вашого розуму, щоб пізнати вам, що то є воля Божа**, – добро, приємність та досконалість» (Рим.12:2).

Чому так важливо пізнати **волю Божу** і який зв'язок вона має з **правдою**? Відповідь дають тексти Біблії: «**Бо Я знаю ті думки, які думаю про вас, – говорить Господь, – думки спокою, а не на зло, щоб дати вам будучність та надію**» (Єр.29:11), а тому Бог «**хоче, щоб усі люди спаслися, і прийшли до пізнання правди**» (1Тим.2:4). Тож «**Стережися молодечих пожадливоростей, тримайся правди, віри, любови, миру з тими, хто Господа кличе від чистого серця**» (2Тим.2:22), «**Силкуйся поставити себе перед Богом гідним, працівником бездоганним, що вірно навчає науки правди**» (2Тим.2:15). «**Бо така Божа воля, щоб добродійці гамували неучтво нерозумних людей, – як вільні, а не як ті, що мають волю на прикриття лихого, але як раби Божі**» (1Пет.2:15,16). «**Бо заплата за гріх – смерть, а дар Божий – вічне життя в Христі Ісусі, Господі нашім!**» (Рим.6:23). Апостол Іван підсумовує: «**Коли Син, отже, зробить вас вільними, то справді ви будете вільні**» (Ів.8:36). З цих та багатьох інших біблійних текстів можна зробити висновок, що **пізнання правди передбачає не лише знання правди, її сутності, не тільки усвідомлення її цінності, а й дію – правдивий чин, життя по правді – як необхідну умову пізнання, що й веде у результаті до звільнення, справжньої свободи. Це сприяє розвитку вільної особистості і цілого суспільства, як спільноти вільних людей. Свобода на основі правди має збудовуючий (а не руйнівний) характер.**

Висновки. Аналіз змісту біблійного постулата та семантики лексем «правда», «свобода», «воля» у текстах Біблії виявив сутнісні ознаки і характеристики понять «правда», «пізнання», «свобода» та механізм взаємодії між ними. Свобода розглядається як фундаментальна цінність і результат пізнання правди, правда – як чинник, фактор справжньої свободи, пізнання правди – як засіб і необхідна умова звільнення й отримання свободи. Справжня свобода здобувається через пізнання абсолютних смислів правди та правдивий чин (дію) і має конструктивний характер, у той час як «своя правда» веде до «свого» розуміння свободи, що за суттю є деструктивним. Дослідження виявило, що пізнання правди: 1) виключає «свою свободу» як фактор руйнівного характеру; 2) вказує на те, що є добрим для людини

і суспільства, а що – його антагоністом; 3) дозволяє розрізнити справжнє і фальшиве; 4) звільняє від морального бруду, неправди, очищає суспільство, щоб зупинити процеси деструкції й деградації в ньому й стимулювати гармонійний розвиток. Вихід за межі усталеного знання і припущення, що поняття *правда* в абсолютному вимірі є трансцендентним, тісно пов'язане з особистістю Бога, Божим законом (що витікає з текстів Біблії), дозволяє глибше проникнути в природу та

суспільну дію *правди*. Зокрема, аналіз біблійних прикладів соціально зорієнтованих дій *правди* та відповідних наслідків вказує на те, що *правда* чинна і має механізм дії, який теж потребує окремого наукової розвідки. Біблія як джерело дослідження містить цінний матеріал для подальших наукових пошуків, зокрема в науці соціальних комунікацій.

Додаток. Скорочення та умовні позначення до статті.

При посиланнях на тексти Біблії використано скорочення назв книг Старого та Нового Завітів, що є загальноприйнятими і найчастіше вживаються при цитуванні з цих джерел. При цьому вказується скорочена назва Книги Біблії, потім цифрою порядковий номер розділу/глави, далі через двокрапку – цифра, що відповідає порядковому номеру тексту у відповідному розділі Біблії (наприклад, скорочення *Іс.51:6,8* вказує на тексти за номерами 6 і 8 у 51 розділі Книги пророка Ісаї, що є складовою частиною Біблії).

Іс. – Книга пророка Ісаї; **Єр.** – Книга пророка Єремії; **Пс.** – Книга псалмів; **Ів.** – Євангелія від Івана; **1Тим.** – Перше послання апостола Павла до Тимофія; **2Тим.** – Друге послання апостола Павла до Тимофія; **Рим.** – Послання апостола Павла до римлян; **Гал.** – Послання апостола Павла до галатів; **1Пет.** – Перше послання апостола Петра; **1 Кор.** – Перше послання апостола Павла до коринтян; **1 Сол.** – Перше послання апостола Павла до солунян.

Література

1. Бичко І. Свобода // Філософський енциклопедичний словник. – К. : Абрис, 2002. – С. 570–571.
2. Библия. Книги Священного Писания Ветхого и Нового Завета / Канонические. — М. : Российское Библейское Общество, 2000. — 1312 с.
3. Біблія, або Книги Святого Письма Старого й Нового Заповіту / Переклад І. Огієнка. — К. : УБТ, 2010. — 1376 с.
4. Версія інтернет-програми Biblezoom для поглибленого дослідження біблійних текстів / Електронний ресурс. Режим доступу: <http://biblezoom.ru>
5. Данильян О. Г. Філософія : підручник / О. Г. Данильян, В. М. Тараненко. - 2-ге вид., допов. і переробл. — Х. : Право, 2012. — 312 с.
6. Михайлин І. Л. Журналістика як всесвіт : вибрані медіадослідження / І. Л. Михайлин. — Х. : Прапор, 2008. — 512 с.
7. Словник української мови: в 11 томах. – К. : Наукова думка, 1980. – т. 11. – с. 326.
8. Ушкалов Л. «Душу й тіло ми положим за нашу свободу...»: що таке свобода для українця?» / Електронний ресурс. Режим доступу: <https://kharkiv-nspu.org.ua/archives/5497>
9. Biblia Graeca. Septuaginta. Nestle-Aland Novum Testamentum Graece / Septuaginta, hg.von A.Rahlfs. Editio altera, hg. von R.Hanhart. Nestle-Aland Novum Testamentum Graece, hg. vom Institut fur Neutestamentliche Textforschung, Munster / Deutsche Bibelgesellschaft. – 2013. – 2062 p.
10. Hankiewicz C. Grundzuge der slawischen Philosophie. II Heft. – Lemberg : In der Buchdruckerei des M. F. Poremba, 1869. – 54 p.
11. The King James Bible / Офіційний електронний ресурс. Авторизована версія. Режим доступу: <https://www.kingjamesbibleonline.org>